

JOSEP SEGARRA / CEDIDA PER ALBERTI EDITORS

UN VIATGE EN EL TEMPS PELS HOTELS DE BARCELONA

Fem un recorregut per la història dels establiments centenaris que hi ha a la capital catalana, uns espais que recorden els anys en què la ciutat va començar el seu procés d'expansió

En un moment en què tenim sobre la taula el debat sobre qüestions com quin model turístic necessita la ciutat de Barcelona o com regular els allotjaments de caràcter turístic que han proliferat per la ciutat i que estan expulsant molts barcelonins dels seus barris, és bon moment per mirar enrere i veure com es va començar a desplegar el model turístic de la ciutat a partir dels seus establiments hotelers. En aquest sentit, hi ha tres moments històrics imprescindibles per entendre l'evolució dels allotjaments disponibles a la ciutat de Barcelona: el 1849, el 1888 i el 1929. Tres dates que tenen a veure amb les reformes urbanístiques que van transformar la ciutat però, molt especialment, amb la celebració de dos esdeveniments que van servir per projectar la ciutat cap a l'exterior i situar-la com a ciutat d'interès turístic: l'Exposició Universal del 1888 i l'Exposició Internacional del 1929.

De tot plegat en parla Josefina Romero al seu llibre *Hotels de Barcelona* (Albertí Editors), que va triar l'anàlisi de l'evolució dels establiments hotelers a la ciutat per a la tesina del seu màster en geografia del turisme i que ara, ja jubilada, ha decidit reconvertir en aquest llibre que fa una mirada al passat hotelier de la capital catalana. El seu punt de partida ens situa a mitjans del segle XIX, quan la ciutat encara vivia encaixada entre muralles. Aquest és el primer punt d'inflexió, explica, "previ a tot el

canvi que es viurà a la ciutat amb la desamortització o la creació de l'Eixample, per exemple". No hi havia turistes, però sí viatjants i comerciants que s'acostumaven a allotjar en cases particulars, per les mancances de serveis i comoditats que oferien els allotjaments disponibles, majoritàriament posades que ocupaven els traginers i els que transportaven mercaderies i que se situaven fora muralles, "on passaven la nit esperant que aquestes s'obriessin per poder entrar a la ciutat".

Una situació que va canviar amb l'arribada de diversos ciutadans italians provinents de la regió del Piemont que van revolucionar el sector. Van ser els primers a adonar-se, explica Romero, que allà hi havia una via de negoci si milloraven els establiments per poder captar nous clients. "Crec que caldria valorar molt més el paper que van jugar aquestes famílies, com els Durio, els Maffioli o els Cacciami, en la creació de la indústria hotelera a la ciutat". "El pas de les posades al concepte d'hotel de turisme el van donar ells", explica. En aquest sentit, la desamortització del 1836 els va facilitar la feina, ja que es van posar a la venda molts terrenys ocupats per convents, fet que els va permetre construir nous establiments que van anomenar fondes, per diferenciar-se de les posades antigues. Curiosament, explica Romero, "alguns d'aquests italians mai no van arrelar-se a Barcelona i van acabar marxant un cop van fer fortuna, per reinvertir-la en els seus llocs d'origen".

POSTALS D'ÈPOCA

A la pàgina anterior, la plaça Catalunya el 1930, amb l'Hotel Colón. Es va inaugurar el 20 d'octubre del 1902 i oferia 57 habitacions equipades amb el confort més modern. En aquesta pàgina, a la dreta, la Fonda Marina l'any 1933. Va ocupar des del 1850 un local del pla de Palau, on anteriorment ja havia estat ubicada la desapareguda Fonda de los Tres Reyes. A sota, Montjuïc, que va acollir l'Exposició Internacional l'any 1929.

CEDIDA PER ALBERTÍ EDITORS

JOSEP M. SAGARRA / CEDIDA PER ALBERTÍ EDITORS

ANTONI ESPLUGAS / CEDIDA PER ALBERTÍ EDITORS

VIDA EFÍMERA

L'Exposició Universal del 1888 i l'Exposició Internacional del 1929 van servir per projectar Barcelona cap a l'exterior i situar-la com a ciutat d'interès turístic. Al costat, una imatge d'un establiment de vida efímera, el monumental Hotel Internacional, que es va construir tan sols en 53 dies i va ser enderrocat un cop passada l'Exposició Universal.

A partir d'aquí, explica Josefina Romero, les dues exposicions universals del 1888 i el 1929 van ser fonamentals per poder "vendre que s'havia produït un canvi a la ciutat, i no només en el tema dels allotjaments". "És quan es comença a promocionar la mateixa ciutat amb l'objectiu d'atraure visitants", afirma. S'aprofita un moment històric en què es comença a generalitzar, entre la classe benestant, la idea romàntica "de viatjar i anar a conèixer món. A banda, el port de Barcelona també s'obre a Amèrica i arriben a la ciutat els que han anat a fer les Amèriques o els mateixos negrers, que demandaven allotjaments amb certa categoria".

I, un cop més, són els italians, inspirant-se en aquest cas en el model francès, que comencen a transformar les seves fondes en hotels, allotjaments de més categoria que s'adrecen a un públic amb un poder adquisitiu més alt. Uns nous espais que també atrauen la burgesia local, que comença a agafar el costum d'anar-hi per gaudir de la seva cuina, mentre que les classes populars comencen a veure les fondes com els espais idonis per celebrar les seves festes. A banda, com apunta l'autora d'*Hotels de Barcelona*, "molts d'aquests establiments van començar a ser utilitzats per professionals com metges o professors, que aprofitaven les habitacions per establir-hi les seves sales de consulta o les seves aules".

Van ser uns anys en què es va començar a treballar per promocionar la ciutat a escala internacional i en què l'oferta hotelera va anar creixent, seguint l'eix del passeig de Gràcia, cap a la part alta de la ciutat, un

procés que va anar acompanyat de la progressiva degradació de la part més antiga de la ciutat, fet que va provocar l'envelliment o desaparició de bona part dels establiments hotelers que hi havia a la zona, que van quedar fora dels circuits turístics de més qualitat. Tot fins a arribar a un nou punt d'inflexió, el que va suposar la celebració dels Jocs Olímpics del 1992, que van suposar l'enlairament de la ciutat com a referent turístic i la creació de molts nous establiments hotelers a tots els barris barcelonins, principalment als més cèntrics.

Malgrat tots els canvis viscuts, avui en dia encara podem gaudir de bona part d'aquest patrimoni hotel·ler centenari, tenint en compte que, com explica

Josefina Romero, "els hotels de fora del nucli antic, com el Majestic o el Florida, s'han modernitzat molt, però d'altres situats al centre de la ciutat han preservat la seva essència, com és el cas del Peninsular, que manté el seu emblemàtic pati interior, el Cuatro Naciones o l'Oriente, que recorden molt com eren perquè no han pogut engrandir-se i no poden pujar de categoria pel tipus d'edificació".

Tot i això, Romero, que també és llicenciada en història, alerta de "l'amenaça que pateix aquest patrimoni de la ciutat per la pressió urbanística". "Crec que hem de reivindicar la preservació d'aquests hotels patrimonials perquè no es vegin abocats a haver de tancar portes", opina. En aquest sentit, assegura que "aquests hotels centenaris reflecteixen la història de la ciutat i ens permeten fer una aproximació que ens ajuda a entendre el canvi que va suposar passar de viure entre muralles a viure com ara". Així, defensa el paper "important que els hotels han jugat en la història de la ciutat", alhora que es qüestiona sobre la deriva del nou model basat en "pisos turístics que han descontrolat molt la presència de turistes". "Els hotels al segle XIX i XX eren el punt de trobada de tot i de tothom. En certa manera, eren com centres socials, i fins i tot n'hi havia que feien beneficència. Sempre han estat en relació amb la ciutat, oferint exposicions o obrint els seus restaurants o terrasses a la ciutadania".

Si us ve de gust fer una mica d'història, us oferim un recorregut per algun dels hotels centenaris que encara avui doten de personalitat la ciutat de Barcelona. ●

Els Jocs Olímpics del 1992 van suposar l'enlairament de Barcelona com a referent turístic

CUATRO NACIONES

LA RAMBLA, 40

Aquest establiment ostenta el títol d'hotel més antic de la ciutat, ja que allà, el 1717, la família Giuppini hi va inaugurar una casa de menjars. Amb motiu de l'Exposició Universal del 1888, l'hotel va passar a anomenar-se Grand Hotel et Quatre Nations i el 1906 s'hi va fer una profunda reforma. El 1929 va viure una gran crisi i va canviar de nom, per recuperar-lo el 1942, tot i que havia perdut part de l'edifici. Avui és un hotel familiar que ocupa una quarta part de l'establiment original, però que encara conserva alguns elements que el fan singular, com les imponents figures de dracs de ferro de l'entrada.

MIQUEL MUÑOZ

MIQUEL MUÑOZ

ORIENTE ATIRAM

LA RAMBLA, 45

Un antic col·legi franciscà que l'hoteler italià Francesco Durio va comprar el 1841 per reconvertir-lo en un luxós hotel que també va revolucionar la cuina del moment. Va començar com a fonda i a partir de la reforma del 1882 va passar a dir-se Hotel Oriente.

L'hotel ha tingut diversos canvis de propietari al llarg dels anys i per les seves habitacions hi han passat celebritats com Ava Gardner, Orson Welles o Maria Callas. Avui en dia està protegit com a Bé Cultural d'Interès Local.

MIQUEL MUÑOZ

REGINA

BERGARA, 4

Va obrir portes el 1917 en un edifici del segle XVIII. Va arribar a tenir més de 200 habitacions i va disposar d'ascensor dels inicis, a banda de ser pioner a l'hora d'oferir habitacions amb cambra de bany. Amb la crisi posterior a l'Exposició del 1929, va reduir el nombre d'habitacions i durant la guerra es va reconvertir en hospital. Acabat el conflicte, va ser necessària una profunda reforma per reobrir portes. Durant molts anys va acollir el tradicional esmorzar d'escriptors del dia de Sant Jordi i el 2017 s'hi va fer una renovació completa.

PENINSULAR

SANT PAU, 34

El 1876 cinc socis italians que havien treballat a l'aforeshores Fonda Oriente es van unir per crear la Fonda Peninsular en un edifici que havia estat secularitzat. Les cel·les dels monjos es van reconvertir en habitacions i, amb l'Exposició Universal del 1888, l'establiment va passar a conèixer-se com a Hotel Peninsular. Als anys 90 del segle XX s'hi va fer una profunda restauració per intentar ressaltar els elements modernistes de la seva arquitectura i un dels seus trets més característics és la disposició de les habitacions al voltant d'un pati central.

MIQUEL MUÑOZ